

contaminari nō poterat q̄ alioa liberabat: simulq̄ illud mirabile: q̄ eo sanauit genere quo fuerat obsecratus. Si vis inquit leprosus potes me mūdare. Nolo inquit. ecce habes voluntatē. Mūdare. et iam habes pietatis effc̄m.

CHRY. Per hoc aut nō solū opinione leprosi nō destruxit: s̄ magis p̄firmavit. v̄bo. n. morbū fugat. et qd̄ leprosus verbo dixerat: hoc ope adimpleuit. vñ sequit̄. Et cū hoc dixisset: statim discessit ab eo lepra: et mūdatus ē.

BEDA: Nihil. n. mediū inter opus dei atq̄ p̄ceptū: q̄ in p̄cepto est op̄. dixit. n. et facta sunt. Sequitur. Et p̄minatus ē illi: statimq̄ eiecit eū: et dixit ei: Uide nemini dixisse. **CHRY.** Quasi diceret: tēp̄ nō dū est mea op̄a p̄dicari. tua nō indigeo p̄dicatōe. Per hoc autem docet nos ex nostris opibus honorē apud hoies. p̄ retributione nō querere. Sequit̄. Sed vade oñde te p̄ncipi sacerdotū. Propter hoc autē nūc ad sacerdotē mittit saluatoz: ad p̄bationē medele: et ne extra tēplū fieret: sed in oratiōe cū populo p̄p̄ter. Mittit etiā que sunt legis adimplens: vt inde op̄ linguaz maliloquā obturaret. Opus qd̄ ip̄e p̄pleuit: p̄bationē opis illis dimittēs. **BEDA:** Ut. s̄. intelligeret sacerdos cū non legis ordine: s̄ gra dei supra legē esse curatū. Sequitur. Et offer p̄ emūdatione tua: qd̄ p̄cepit Moyses in testimoniū illis. **TEOPHI.** Precepit qd̄ munus offerre quod habebat in p̄titudine q̄ mūdabat offerre: tanq̄ in huiusmodi testimoniū: qd̄ nō erat cōtra legē: s̄ magis legē confirmabat: intantū q̄ ip̄e legis operaretur p̄cepta. **BEDA:** Si quem viro mouet qd̄ dñs iudicū videt approbare sacrificiū: cū id non recipiat ecclesia: meminerit q̄ nō dū obulerat i passioe holocauti sui. Nō aut oportebat offerri significatā sacrificia p̄ usq̄ illud qd̄ significabat p̄firmatum cēt p̄tatione apostolor̄ p̄dicatū: et fide credentiū populoz. **THEO.** Leprosus autē q̄uis dñs. phibuerit bñficiūz patefecit. vñ sequit̄. At ille egressus cepit p̄dicare et diffamare finonez. Oportet. n. bñficiatū gratū esse et gr̄as reddere etiā si bñ facies nō idigeat. **GREGO.** xix. moral. Merito autē qrit: qd̄nā sit q̄ dñs q̄ gessit abscondi iussit: et nec ad horā potuerūt abscondi. S̄ notādū miraculū facies taceri iussit et tamē taceri nō potuit: vt videlz electi eius exēpla docerent illius sequētes i magnis que faciūt latere qd̄ez i voluntate habeant: s̄ vt p̄sint alijs. p̄dāt iussit. Nō ergo voluit qd̄ fieri: et minime potuit: s̄ qd̄ velle ei mēbra debeāt: qd̄ de eis etiam volētib̄ fiat: doctrinē magisterio exemplū dedit. **BEDA:** Vñ autē p̄fca saluatio multas ad dñm cogit turbas. vñ subdit: Ita vt iam nō posset manifeste introire in ciuitates: s̄ foris in desertis locis esse. **CHRY.** Leprosus. n. vbiq̄ p̄dicabat mirabile curationem: ita vt oēs curreret ad vñz et fidē curantis: vt p̄pter h̄ oīs in ciuitatib̄ euāgelizare nō posset: s̄ in eremis cōuersaret. vñ sequit̄. Et conueniebant ad eū vñdiz. **HIERO.** Mystice lepra nostra petiū p̄mi hois ē q̄ a capite cepit qñ regna mūdī desiderauit. Radix. n. oīz maloz ē cupiditas. vñ Giegi auaricia secut̄ lepra suffūdīt. **BEDA:** Extenta vō manu saluatoris: hoc ē incarnato dei verbo: humanāq̄ p̄tingente naturā ab erroris p̄sci varietate mūdā. **HIERO.** Que qd̄ lepra vero sacerdoti fm̄ ordinē Melchisedech oīsa oblatiōe mūdā eo dicēte nobis: Date elemosynā: et oīa mūda sūt vobis. Q̄ aut nō poterat Iesus manifeste i ciuitatē introire: significat q̄ nō oīs manifestat̄ est Iesus qui latet atq̄ plataneis fuit laudibus et p̄p̄is volūtatibus: sed his q̄ foris cū petro exēsit: et in desertis locis sunt: que elegit dñs ad orandum et reficiendū populū: q̄. s̄. deserūt delectationes mundi: et oīa que possident: vt dicant. Portio mea dñs. Gloria vero dñi manifestat̄ his qui conueniūt vñdiz. i. per plana et ardua: quos nihil pōt separare a charitate chrisi. **BEDA:** Post factum etiā in ciuitate miraculum secedit dñs in desertum: vt oñdat se magis quietaz et a secularis remotā diligere vitā: atq̄ ob huius appetitum se

sanadis curā adhibere corporibus. **C.**

ET iterum intrauit capharnaum post dies octo: et auditū est q̄ in domo esset: et conuerunt multi ita vt nō caperet eos dom̄ neq̄ ad ianuaz: et loquebat̄ eis verbū. Et venerunt ad eū ferentes paralyticū qui a quatuor portabatur. et cū nō possent offerre eū illi p̄ turbā: nudauerūt tectum vbi erat: et patefacientes submiserunt grabatū: in quo paralyticus iacebat. Cū aut vidisset Iesus fidē illor̄: ait paralytico: fili dimittuntur tibi peccata tua. Erant autē illic quidā de scribis sedētes et cogitantes in cordibus suis: Quid sic loquitur: blasphemāt. Quis pōt dimittere peccata nisi solus deus? Quo statim cognito Iesus spū suo q̄ sic cogitarent intra se: dicit illis: Quid ista cogitatis in cordibus vestris? Quid est facilius dicere paralyco dimittuntur tibi peccata tua: an dicere: Surge tolle grabatū tuū et ambula? Ut autē sciatis: q̄ filius hois habet potestātē in terra dimitti peccata: ait paralytico: Tibi dico surge: tolle grabatū tuū: et vade in domū tuā. Et statim surrexit ille: et sublato grabato abiit inde corā oīb̄ ita vt mirarent̄ oēs: et honorificaret deum dicētes q̄ nūq̄ sic vidimus.

BEDA: Quia nec carnales superna pietas deserit: quin etiam his gratiam sue visitationis: per quam et ipsi spiritales effici valeant indulget: post desertum domū redit in ciuitatē. vñ dicit. Et itez intrauit Capharnaū post dies octo. **AVGV.** de con. euā. Matheus autem hoc miraculum quod sequitur ita scribit tanq̄ in ciuitate dñi factum sit: Marcus autem h̄ in capharnaum: quod difficilius solueretur: si Matheus etiā nazareth nominaret. Nunc vero cum potuerit ipsa galilea dici ciuitas christi: q̄ in galilea erat nazareth: quis dubitauerit ciuitate sua hoc fecisse dñm: cū hoc fecerit in capharnaum ciuitate galilee: p̄fert q̄ et ipsa capharnaū ita excellat in galilea vt tanq̄ metropolis habere. Uel Matheus p̄termisit que gesta sunt postq̄ venit in ciuitates suā donec veniret capharnaū: et sic adiungit de sanato paralytico subiungens: Et ecce offe. ei paraly. postq̄ dixerat q̄ venit in ciuitatem suam. **CHRY.** Uel capharnaum ciuitatē eius dicit Matheus eo q̄ sepius illic ibat: ac multa ibidem miracula perpetrabat. Sequitur. Et audiū est q̄ in domo esset: et conueniunt multi ita vt non caperet eos domus neq̄ ad ianuam. Laborem. n. accedendi desiderium audicndi superabat. Post hoc paralyticū introducunt: de quo et Matheus et lucas dicunt. vñ sequit̄. Et venerunt ferentes ad eū paralyticū qui a quatuor portabatur. Inuenientesq̄ multitudinē ianuam obturātam: per eam non potuerunt aliquatenus introire. Operantes autem portitores eum qui portabatur curationis gratiam posse promereri: lectum cum onere subleuantes nudato tecto intromiserunt eum lecto paralyticū an faciem saluatoris: et hoc est quod subdit. Et cū nō possent offerre eū. Sequitur. Cum vidisset autē Iesus fidem illor̄ ait paralytico: fili dimittunt tibi peccata tua. Nō quidē dixit fidem paralytici: sed portantium. Contingit. n. aliqui q̄ aliquis fide alterius conualescit. **BEDA:** Intendū sane quanti p̄p̄ia cuiusq̄ fides apud deum valeat vbi tantum valuit aliena: vt totus homo repente interius exteriusq̄ saluatus erigeret: alioz merito alijs relarentur errata. **THEO.** Ipsi etiam paralytici fidē vidit. etenim ille portare non sineret nisi curationis fidē habere

haberet: **BEDA:** Curatur autem hominem a paralyti omnia primo peccatorum vincula dissolvit: ut ostenderet eum ob nexum culpam artum dissolutione fuisse damnatum: nec nisi his relaxatis membrorum posse recuperatione sanari. Miratur autem humilitas despectum et debilem: totisq; membrorum dissolutione compagibus filium vocat: quem sacerdotes non dignabantur attingere. aut certe ideo filium: quia dimittunt ei peccata sua. Sequitur: Erat autem illic quidam de scribis sedentes et cogitantes in cordibus suis: Quid hic sic loquitur: blasphematur. **CYRIL:** Arguunt autem eum blasphemie motus precipitantes sententiam. erat enim in lege mandatum: quod quicumque blasphemaret in deum morte puniretur. Hoc autem ei imponebant: quia sibi attribuebat divinam potestatem remittendi peccata. unde subditur: Quis potest dimittere peccata nisi solus deus: Solus enim iudex omnium potestatem habet dimittendi peccata. **BEDA:** Qui per eos quoque dimittit quibus dimittendi tribuit potestatem. video Christus vere deus esse probatur: quia dimittere peccata quasi deus potest. Erant itaque iudei qui cum christo et deum esse et peccata dimittere posse credant: Jesum tamen christum esse non credunt. Sed multo dementius errant arianus qui cum Jesum et christum esse et peccata posse dimittere: evangelii verbis deiciti negare non audeant: nihilominus deum negare non timent. At ipse perfidos saluare desiderans: et occultorum cognitione et virtute operis deum se esse manifestat. Nam sequitur: Quo statim cognito Jesus in spiritu sancto: quia sic cogitarent intra se dicit illis: Quid ista cogitatis in cordibus vestris: an quo ostendit se deum qui potest cordis occulta cognoscere: et quodammodo tacens loquitur: Eadem maiestate et potentia cogitationes vestras intueor: possum et hominibus delicta dimittere. **THEO:** Sed quis fuerit eorum cogitationes reuelare: tamen permanet in sensibilibus: non in hoc consentientes quod peccata valet dimittere qui novit eorum corda. unde dominus certificat de curatione anime per procuracione corporis: demonstrans per visibile inuisibile: per id quod est facile difficilius quis ipse non ita crederent. Pharisei enim difficilius credebant sanare corpus tanquam manifestum: animam vero curare facilius: quia inuisibilis est medela: ita ut talia cogitarent. Ecce corpus curare definit: inuisibilem curat animam. magis autem si valuisse: corpus iam curasset: non aut inuisibile re fugisset. Saluator igitur ostendens quod utraque potest ait: Quid est facilius. quod. Ego quidem per corporis medelam quam per veritatem facilio: est difficilius aut vobis videt: ostenda vobis anime sanitatem que difficilius est. **CHRY:** Et quia dicere quod facere facilius est: adhuc manifesta erat praedictio: quod opus nondum erat manifestum. Unde subdit: Ut autem sciat quod praeterea habet filii. quod. Qui de verbo diffidit operationem inducat quod erat inuisibile perfirmantem. Signant autem dicit: In terra dimittendi peccata. ut ostenderet quod humane nature potestate divinitatis uniuersum indiuisibili unione quod et si factus est homo: tamen dei verbum permansit. et si per dissolutionem in terris cum hominibus peruersaret: non tamen prohibebat miracula perpetrare: ac remissionem tribuere peccatorum. non enim humanitas diminuit aliquid de proprietatibus divinitatis. nec divinitas impeditur dei verbum incommutabiliter: et veraciter in terris secundum carnem fieri filium hominis. **THEO:** Dicit autem: Tolle grabatum tuum. ad maiorem miraculi certitudinem: ostendens quod non est secundum fantasiam: simulque ut ostenderet quod non solum curauit: sed et fortitudinem dedit. sic animas non solum a peccato conuertit: sed eis virtutem tribuit ad operandum mandata. **BEDA:** Sic igitur carnale signum ut probet spiritale: quasque eiusdem virtutis sit et corporis et anime vitia dimittere. unde sequitur: Et statim ille surrexit: et sublato grabato abiit coram omnibus. **CHRY:** Prius autem id quod querere venerat. scilicet animam remittendo peccata curauit: ut ei non credentes dubitauerunt: tunc opus adducat in modum: ut verbum ope perficeret: et per manifestum occultum

anime. scilicet sanitas per medelam corporis ostendat. **BEDA:** Datur etiam nobis intelligentia propter peccata plerumque euenire corporum debilitates. et ideo forsitan prius dimittunt peccata: ut causis debilitatis ablatio: sanitas restitatur. Quinque enim de causis affligunt homines molestias carnis. aut propter merita augenda: ut Job et martyres aut propter humilitatem perscrutandam: ut paulus ab angelis lothane. aut ob peccata intelligenda et corrigenda: ut maria soror Moysi: et hic paralyticus. aut ad gloriam dei sicut cecus natus et lagarus. aut ad initium orationis: sicut herodes. Miranda est autem diuine potentie virtus: ubi nulla temporis interueniente morula: iussu Saluatoris salus festina committat. unde sequitur: Ita ut admirarentur. Relinquentes maius. scilicet remissionem peccatorum: admirantur nimis modo quod appareret corporis. scilicet sanitatem. **THEO:** Non est autem hic paralyticus qui a iohanne curatus narratur. ille enim hominem non habebat: hic vero quattuor. Ille in probatica piscina curatur: hic vero in domo. Est autem vnus qui a mattheo et marco curatus narratur. Mystice autem est et nunc christus in capernaum: in domo. scilicet consolationis. id est in ecclesia quod est domus paralyticorum. **BEDA:** Predicante autem domino in domo non capiunt neque ad sanum: quia predicante in iudea christo gentiles ad audiendum nondum intrare voluerunt: ad quos tamen et si foris positis doctrine sue verba per predicatores direxit. **HIERO:** Paralysis autem typus est corporis quo piger tacet in mollietate carnis habens desiderium salutis. **THEO:** Si ergo dissolutis potentis anime quasi paralyticus inuitosus habear ad bonum: et attollar a iugis. euangelista ad christum adducat: audiens tunc filii: et relinquant mihi peccata. filius enim dei sit aliis propter maiorem operationem. **BEDA:** Sed quod quattuor sunt virtutes quibus ad perueniendum sospitatem homo fiducia mentis erigit: quas nonnulli prudentia fortitudinem: temperantiam et iustitiam nuncupant. Desiderant autem paralyticum christo offerre: sed turba interposita ab omni parte recluduntur: quia sepe anima post infirmi corporis desideria supne gratie remedio cupiens inuouari: prae consuetudinis obstaculo retardatur. Sepe inter ipsas orationis secreta dulcedines: et quasi suauitatem domino colloqui turba cogitationum interueniens aciem mentis ne christus videatur impedire. Non itaque est infirmis ubi turba cumulat remanendum: sed tectum domus. id est sacre scripture sublimitas est appetenda: lexque domini meditanda. **THEO:** Sed quod ferat ad christum: nisi tectum aperiat. Tectum enim est intellectus qui supponit omnibus his que in nobis sunt. hic multum habet terre quod ad lateres fictiles: terrenas dico res: sed si hec subleuet virtus: intellectus in nobis exoneratur. Post hoc submittat. id est humilietur. non enim decet extolli de hoc quod intellectus est exoneratus: sed magis humiliari. **BEDA:** Vel patefacto tecto eger submittitur: quia reuerentis scripturarum mysterijs ad noticiam christi peruenit: hoc est ad eius humilitatem fidei pietate descendit. Quod autem cum grabato deponitur infirmus: significat ab homine adhuc in ista carne constituto christum debere cognosci. De grabato autem surgere est animam se a carnalibus desideriis ubi egra iacebat abstrahere. Grabatum tollere est ipsam quoque carnem per continentie frena correptam spe celestium premiorum a deliciis segregare terrenis. Sublato autem grabato domum ire: ad paradisum redire est. Vel sanus qui languerat domum repositat grabatum: cum anima remissione accepta peccatorum cum ipso suo corpore ad internam sui custodiam se refert. **THEOPHI:** Oportet etiam grabatum. id est corpus tollere ad operationem boni. tunc enim ad contemplationem pertingere valebimus: ita ut qui nobis sunt cogitationes dicat: quoniam nunquam sic vidimus. id est nunquam sic intelleximus sicut nunc et paralyticus curati. quod enim a peccatis mundatur est mundus videtur.

Et egressus est rursus ad mare: omnesque turba veniebat ad eum: et docebat eos. Et cum periret vidit le-

in alpheu sedente ad teloneu: et ait illi: sequere me
Et surgens secutus est eu. Et factu est cu accuberet
in domo illi: multi publicani et peccatores simul
discubebat cu iesu et discipulis eius. Erant eni mul-
ti q sequebant eu. et scribe et pharisei videtes quia
māducaret cu publicanis et peccatoribus: dixerunt
discipulis eius: Quare cu publicanis et peccatori-
bus māducas et bibit magister vester? Hoc audi-
to iesus ait illis: Nō necesse hnt sani medico: s; q
male habēt. Nō. n. veni vocare iustos: s; pētores.

BEDA: Postq dñs in capharnaū docuit: egressus ē
ad mare: vt nō solū ciuile vīa dñus instrueret: vep etiā
hītorib; maris euāgelii regni pēdicaret: eosq fluctua-
gos verū labētū mor; pēnere: ac fidei firmitate supare
doceret. Un dī. Et egressus rursus ad mare: oīs q turba
veniebat ad eu: et docebat eos. **THEO** Uel post mira-
culū ad mare egressus: qsi solitarie volēs ē: s; turba pcur-
rit itez vt addiscas q qm fugis gloriā tantū ipsa te pseq-
tur. Et siquidē in ipaz pseqris: ipa te fugiet. Inde aut trā-
sies dñs vocauit Mattheū. vñ sequit: Et eu pteriret: vi-
dit leui alpheu sedente ad teloneū. **CHRY.** Idē aut ē pu-
blican; a tribus euāgelistis noiat. s. Matthe; a mattheo
Leui aut simplici a Luca: Leui aut alpheu a Marco. fili-
us. n. erat alpheu. Binomios aut fm scripturā et alios est
videre: sicut socer Moysi qñqz ietro: qñ raguel vocatur.

BEDA: Sic et idē est Leui q et Matthe;. Sed Lucas
Marcusq; ppter verecūdiā et honore euāgeliste nomen
ponere noluit vulgari. Ipse aut Matthe; iuxta illud qd
scriptū ē: Iustus accusator est sui: mattheū se et publicanū
noiat: vt oñdat legēb; nullū debere puerū de salute dis-
fidere cu ipse de publicano in aplm sit repēte mutat. Ad
teloneū aut. i. ad curā dispēsationeqz vectigaliū sedentes
dicūt. telos. n. grece latine vectigal noiat. **THEO.** Se-
debat eni in teloneo vt pfectu dñs est: aut aliquos impe-
tēs: aut verba vendēs: aut aliqd huiusmōi faciēs: qbus i
suis māsonibus telonarū vtunt: q de hoc statu sic suble-
uatus est: vt relinquēs oīa christū sequeretur. vñ sequit: Et
ait illi: Sequere me. et sur. se. est eu. **BEDA:** Sequi autē
imitari possit reliquit ppriā q rape solebataliena. Nō so-
lū autē lucra reliquit vectigaliū: s; et piculū pēp; qd eue-
nire poterat a pncipibus seculi: qz vectigaliū rōes impe-
ctas atqz incōpositas reliqz. Ipse. n. dñs qui hūc exteri
humana allostioē vt sequeretur vocauit: intus diuina in-
spiratiōe vt mox vocante sequeretur accēdit. **HIERO.**
Sic ergo Leui q appositus interpretat a teloneo negotio-
rū seculariū solū sequit verbū qd dicit: Qui nō renūcia-
uerit oib; q possidet nō pot meus ēē discipul;. **THEO**
PHI. Qui aut prius alios iperebat sic fact; est beniuol;
vt ad comestione plurimos puocaret. vñ sequit: Et factū
est cu accū. s. iesus in domo illius multi publicani et pec-
catores simul discubebat cu iesu et discipulis ei;. **BE-**
DA: Publicani aut appellat bī q vectigalia publica exi-
gūt: tūc q pductores sūt vectigaliū fisci vlt rez publicaz
nec nō et bī q seculi hui; lucra p negocia sectant eodē vo-
cabulo cēsant. Qui viderat publicanū a peccatis ad meli-
ora puerū locū inuenisse pñie: et ob id etiā nō desperant
salutē. neq; vero in pristinis vitiis pmanētes veniūt ad ie-
sū vt pharisei et scribe murmurāt: s; pñiaz agentes vt se-
quēs euāgeliste fmo designat dicēs: Erāt. n. multi q seq-
bant eu. Phar. n. dñs ad pñia pētoz: vt occasione ha-
beret docēdi: et spiruales imitatorib; suis pberet cibos
qd in mysterioz figuris pgruit. q enī domitilio christūz
recepit interno: marimis delectatiōib; exuberatiū pascit
voluptatū. Itaqz dñs libentē ingredit; et in eius q credide-
rit recubuit affectu. et hoc est bonoz opoz spiritale pñia
quo diues ppis eger: et paup cpulat. **THEO.** Phari;

sei aut hoc arguit qsi puros se faciētes. vñ sequit: Et scri-
et phari. vi. qz mā. cu pu. et pec. vi. dñ. et qre cu pu. et pec.
mā. et bi. mā. vi. **BEDA:** Si p matthei electionē et voca-
tionē publicanorū fides exprimit gentiū q prius mudi lu-
cris inhiabāt: pfecto supciliū scribazz et phariseoz iude
oīū inuidiā infinnat q de gentiū salute torquent. Sequit
Hoc au. Je. ait illis: Nō necesse hnt sa. me. sed q mā. hnt.
Suggillat scribas et phariseos q iustos se putātes pētoz
pfortia declinabāt. Seipm medicū dicē q miro medicādi
gnē vulnerat; ē. ppter iniquitates nras: et cū liuore sanati su-
m;. Sanos aut et iustos appellat eos q suā iusticiā nolē-
tes statueret: iusticie dei sunt subiecti. Porro male hntes et
peccatores vocat eos q sue fragilitatis cōscia deuicti: nec
p legē se iustificari posse videntes: Christi gratie penitēdo
colla submittūt. vñ subdit: Nō eni veni vo. ius. s; pētores.
Nō quidē vt maneāt pētores: s; vt ad penitētia pueriāt.

Et erat discipuli iōannis et phariseoz ieiunantes:
et veniūt et dicūt illi: Quare discipuli iōannis et
phariseoz ieiunant: tui aut discipuli nō ieiunāt? Et
ait illis Iesus: Nūquid pñt filii nuptiaz quādiū
spūs cu illis ē ieiunare: Quāto tpe hnt secū spō-
sū nō pñt ieiunare. Veniēt aut dies cu auferet ab
eis spūs: et tūc ieiunabūt in illis diebus. Nemo
assumētū panni rudis assuit vestimēto veteri. Ali-
oquin aufert supplementū nouū a veteri: et maior
scissura fit. Et nemo mittit vinū nouū in vtres ve-
teres: alioquin disrūper vinū vtres: et vinū effūdēt
et vtres peribunt. Sed vinū nouū in vtres no-
uos mitti debet.

GLO. Sicut supius apud discipulos mgr arguebat de
pfortio peccatoz i pñiaz: ita nūc ecōuerso apud mgrm
discipuli incusant de ieiunioz omisiōe: vt sic inter eos
mā discidiū oriret. vñ dī: Et erant disci. Jo. et phari. ieiun.
THEO. Iōannis. n. discipuli in ipfecto positi in plu-
tudinib; iudicis pmanebāt. **AVGV.** De cō. euā. Pōt
aut putari iō addidisse phariseos: q simul cu discipulis
Iōannis hoc qd sequit dñs dixerint: cu Matthe; h disci-
pulos Iōannis tñ dixisse phibeat. s; vba q sequit magis
indicat alios hoc dixisse de alijs. Sequit. n. Et veniūt
et dicūt illi: Quare disci. Jo. et phari. ieiun. tui aut disci. nō ie-
iun. Dec. n. verba indicat pñiaz q aderat venisse ad iesū
et hoc idē discipulis dixisse: ita vt qd ait: Veniūt. nō de ip-
sis dixerit de qb; interposuerat: Et erat disci. Jo. et pha-
riei. s; cu iñt eēt ieiunantes veniūt illi quos h mouit. vñ
q Matthe; dicit: Et accesserūt ad eu discipuli Iōannis et
ceteros. nisi qz et apli aderāt: et oēs certatim vt qsqz poterat
h obiecerūt. **CHRY.** Discipuli q Iōannis et phariseoz
q Christi zelotipe se hntes: ipm interrogāt vtrū solus cu
discipul; suis absqz abstinentia et labore pugnas super pas-
sionū. **BEDA:** S; Iōanes vinū et sicerā nō bibit: q illi
abstinentia meritū auget: cui potentia nulla inerat nature.
Dñs aut cui naturalit suppetebat delecta donat: cur eos
declinaret: qz abstinentib; poterat reddere puriores: s; ie-
iunauit: et Christus ne pceptū declinaret: manducauit cu
peccatorib; vt grāz cerneret: agnosceret pñates. **Sequit:**
Et ait illis Iesus: nūqd pos. filij nup. q diu ē cu illis spō-
sus ieiunare? **AVG.** Marcus h filios nuptiaz appē-
lat: Matthe; aut filios spōsi. filios. n. nuptiaz nō tñ spōsi
s; etiā spōse itelligim;. **CHRY.** Sponsū q seipm vocat
tanq ecclesiā desponsatur. Et. n. desponsatio datio arre. s.
grē spūsancti: p quā credit oib; terre. **THEO.** Spon-
sū etiā seipm vocat: nō solū tanq virginales aias despon-
santē: s; qz ipse pñt aduentus eius nō est doloris neq;
tristitie his q credūt in eu: neqz labores pñies s; requie
Est. n. absqz operatiōe legali dās requie per baptisimū
que facile sine labore salutē psequimur. filij aut nuptiaz

sine sponsi si apli: qz ipsi dei gra digni sūt facti oī bono ce-
lesti: ac oī delectatioe picipes. **CHRY.** Conuersationē
aut suā oīs angustie dicit eē aliena: cū lubdit: Quāto tpe
ha. se spō. nō pnt ieiū. Ille tristat qd prius bonū nō hz: qd
vero in pnti accipit: gaudet et nō tristat. Ut aut elationez
illoz deitrueret et onderet qd nō ad lasciuia pptos disci-
pulos pseruabat. subiūgit: Veniūt aut oīs cū auferet ab
eis spōsus: et tūc ieiunabūt in illis dieb. q. d. Tempus
erit in quo suā virilitatē demōstrent. qm enī subtrahet ab
eis sponsus ieiunabūt: eius affectates aduentū: vt spūs
illi iungat p corpales angustias emūdatos. oīdū etiaz
q nlla necessitas est vt sui discipuli ieiunēt sicut et illi qui
spōsū humane nature qd vbiqz pōderet vbi dicit: et q tribu-
it semē vite secū habebāt pntez. filij etiā spōsi qz infantes
sūt nō pnt p totū pformari pzi et spōso: qd eoz infantia
pderas dignat eos nō tūc ieiunare: recedete aut spōso
ppter desiderū ieiunabūt. fz cū pfecti fuerint: et spōso cō-
iungent in nuptijs: regalē sp comedēt cenā. **THEO.**
Intelligendū est aut: et sic qm oīs homo qd bene operat est
spōsū fili: et spōsū secū hz. **CHRY.** et nō ieiunat. i. ope-
ra penitentie nō oīdū: qz nō peccat. qm vero auferet spōsus
hoīe in peccatū labēte: tūc ieiunat et penitet: vt curet deli-
ctū. **BEDA:** Mystico aut sensu pōt sic exponi: qd disci-
puli Joannis et pharisei ieiunāt: qz oīs qd de operib. le-
gis sine fide gloriat: et qd traditōe sequit hoīez: et pconitū
Christi aure cor poris nō fide cordis pcepit: spiritualibus
abstinēs bonis ieiūo corde tabescit. qd vero Christi mē-
bris fideli cor porat amore nō pōt ieiunare: qz carne ip-
sius epulat et sanguine. Sequit: Nemo assumentū panni
rudis. i. noui. **CHRY.** q. d. quia hi noui pdicatores re-
stamētū exstūt: legib. eas sūire veteribus possibile nō est
vos aut pgrue veteres sequētes pserudines mosaica ie-
iunia obseruatis. Mī vero nouas ac mirabiles obserua-
tiones traditūri hoībus veteres obseruare nō est neces-
se: fz eē mentib. virtuosos: aliquo vō tpe ieiunū cū cere-
ris virtutibus obseruabūt. Et hoc ieiunū differt a ieiū-
no legis: qz illud erat ex necessitate: hoc ex voluntate ppe
seruoz spūs cui nōdū sūt capaces. vñ sequit: Et nemo
mī. vi. no. **BEDA:** Discipulos. n. veteribus cōparat
vtribus: quos vno nouo. i. spiritualibus pceptis facilius
discipi qd posse pnteri dicit. Frūt aut vtres noui cū post
ascensū dñi desiderio pfolatiōis eius innouabūt: et tunc
nouū vinū nouis vtribus aduenit: hoc est spūs sancti fer-
uor: spiritualiū corda replebit. Doctoz etiā cauendū est ne
aiei vntate malicie pdurat: nouoz mysteriorū secreta
cōmitat. **THEO.** Vel aliter: discipuli veteribus vesti-
mentis assumuntur sūt ppter eoz mentis infirmitatē: qd
nō erat pgruū imponere statim graue ieiunū. **BEDA:**
Qd est altq particula doctrine qd ad noue vite temperantū
am pnter q generale docet ieiunū ab oī leticia tpaliū de-
lectatiōnū: qz si hoc fiat: et doctrina scindit: et nō conuenit
venustati. Vestimento autem nouo bona opera que foris
aguntur insinuantur. vino autem nouo seruo: fidei spci
et charitatis qua intus reformamur exprimitur.

Et factū est itez cū dñs sabbatis ambulare
p sata: et discipuli ei ceperūt pgrēdi et vellere spi-
cas. Pharisei aut dicebāt ei: Ecce qd faciūt disci-
puli tui sabbatis qd nō licet. Et ait illis: Nunquā
legistis quid fecerit dauid qd necessitatē habuit: et
esuriit ipse et q cū eo erant: quō introiuit in domū
dei sub abiatbar pncipe sacerdotū: et panes pro-
positiōis māducauit: quos nō licebat manducare
nisi solis sacerdotibus: et dedit eis et q cū eo erant
Et dicebat eis: Sabbatū propter hominē factū
est: et nō homo propter sabbatū. Itaqz dominus
est filius hominis etiam sabbati.

CHRY. Liberat a figura et veritate vñit. Christi disci-
puli: figurale sabbati ieiū nō seruāt. vñ dicit: Et factū est
itez cū sab. am. p. s. et disci. eius ce. p. gre. et vel. spicas.
BEDA: Legimus et in sequētib. qd erat qd redibat et mul-
ti. et nec māducaū qdē spaciū habebāt: et iō qd hoīes esu-
riebāt. **CHRY.** Esurientes aut esca simplices comedē-
bāt: nō ad voluptatē: fz ppter nature necessitatē. Phari-
sei aut figure et vmbre seruientes discipulos accusabāt tā-
q inuise agētes. vñ sequit: Pharisei etiā dicebāt ei: ecce
qd fa. oī. t. sab. qd nō licet. **AVG.** de operib. monacho-
rū: Populo siquidē Israel p legē scriptā pceptū est: vt in
agris suis furē nullus teneret: nisi qd secū aliqd vellet aufer-
re. nā qd nūl aliud attigisset qd id qd comedisset: libez im-
punitūqz abire sineret. vñ etiā spicas vellētibz discipu-
lis dñt: de sabbato pōt qd de furto iudei calūniati sunt.

CHRY. Dñs aut dauid in mediū introducit: cui aliqui
pntit nō hz legē comedere: cū sacerdotalē tetigit cibū: vt
illius exēplo accusatiōe discipuloz soluar. Sequit enī:
Et ait illis: mīq legistis qd se. da. **THEO.** fugies enī
dauid a facie Saul: ad pncipē sacerdotū deuenit: et pa-
nes ppositiōis comedit: et gladiū abstulit. Solie: que dñō
erat oblata. Querūt vero aliq: qd licet nūc euāgelista Abi-
athar pncipē sacerdotū noīauit: cū liber regū hūc noiet
abimelech? **BEDA:** hoc aut nūl hz dīssōnācie. ambo
etnī fuerūt illi: cū veniēs dauid panes petiit: et accepit
abimelech videlicet pnceps sacerdotū: et Abiathar filius
eius. occiso aut abimelech a saule fugit abiathar ad da-
uid et comes factus toti exilij eius: postea eo regnare: sū-
mī sacerdotij et ipse gradu accepit: multoqz maioris ex-
cellētie filius qd pater effectus est. iō dignus fuit cui me-
morā dñs etiā viuēte pze qd sūmī sacerdotis faceret. Se-
quit: Et dicebat eis: Sabbatū ppter hoīez factū ē: et nō hō
ppter sabbatū. **Ma.** o. n. ē cura sanitari et vite hoīez qd
stodia sabbati adhibēda. Sic igit mandatu ē sabbati cu-
stodiū: vt tū si necessitas eē: nō esset qd sabbatū violaf-
set. iō sabbato circūcidū nō ē phibitū: qz necesse erat fieri
et machabei necessitate instāte sabbato pugnabāt. vñ dis-
cipulis esurientib. qd licitū nō erat in lege necessitate fa-
mis faciū ē licitū: sicut hodie siqz eger ieiunū corruptū:
nulla rōe reus tenet. Sequit: Itaqz dñs est fili? hoīs etiā
sabbati. qd d. dauid rex sacerdotali cibo pastus excusa-
bilis est: qto magis fili? hoīs ver? rex et sacerdos et dñs
sabbati: euulsay sabbato spicay nora nō tenet. **CHRY.**
SO. Dñm qdēz sabbati et filius hoīs seipm ppuē vocat:
qm quidē dei exis fili? filius hoīs ppter hoīes dignat
est dici. Legis aut latoz et dñō lex nō dñat. plus enī licet
regi qd legib. statuat. Infirmitas quidē dñs lex: nō pfectis et
opantib. supra legē. **BEDA:** Mystice aut discipuli p
sata trāseūt: cū doctores sancti quos in fide instituerūt cu-
re pie sollicitudinis inspiciūt: qd esurire nūl mēl? qd salu-
tē intelligūt? hoīez. vellere aut spicas ē hoīes a terrena i-
tentioe erucere. fricare aut manib. est exēplis vñitū a car-
nis pcupiscētia: qd a qbusdā follicul puritate mētis exue-
re. Grana māducare est emūdatū quēqz a foridib. vicio-
rū p ora pdicatū ecclie mēbris inco: pari. et bñ h discipu-
li pgrēdiētes an facie dñi fecisse memorant: qz doctozis
necesse fmo pcedat: et sic cor auditoris subsequēs gra su-
pne visitatiōis illustret. Bñ sabbatis: qz et ipsi doctores i
pdicādo p spe future glōrie laborāt: et auditores suos mo-
nēt p eterna requie sūdare laboribus. **THEO.** Vñ
cū bñt in passioib. requiē: tūc aliq ad vñtē doctores sūt
euellētes terrena. **BEDA:** Itēp sata ambulāt cū dñō
qd eloqz sacra meditari delectant. esuriūt cū in eis panē vi-
te inuenire desiderāt: et in sabbat cū seipita mēte a turbu-
lētis cogitatioib. vacare gaudēt. Vellūt spicas: et puritas
purgat donec ad esca pueniāt cū testimonia scripturariū
ad que legēs pueniūt meditādo assumūt: et tādū disci-
tūt donec in eis medullā dilectionis inueniūt. vñ hcc
mētū refectio nullis displicet: fz a dñō approbat. . III.

Entroiuuit iterū in synagogā: et erat ibi homo habens manū aridā. Et obseruabāt eū si sabbatū curaret ut accusaret illū. Et ait hōi habenti manū aridā: Surge in mediū. Et dicit eis: Licet sabbatis bñ facere an male: an magis saluā facere an pdere? At illi tacebāt. et circūspiciēs eos cū ira: contristatus sup cecitate cordis eorū: et dicit hominī: **E**xtende manum tuam. Et extendit: et restituta est manus illi.

THEOPHI. Postq̄ dñs iudeos q̄ discipulos accusauerat q̄ spicas sabbato cuellebāt exemplo dauid pfudit: nūc amplius ipsos ad veritatē reducēs: miraculū in sabbato operat: ostēdens q̄ si operari sabbato miracula in salutē hoīū pū est: nō est malū in sabbato necessaria corporis opari. dicit ergo: Et introi. iterū in syna. et erat ibi homo habēs ma. ari. et obser. eū si sab. cu. ut accu. eū. **BEDA:** Quia enī destructionē sabbati quā in discipul arguebāt. p̄abili excusauerat exēplo: nūc ipm obseruādo calūniari volūt: vñ si sabbato curet: trāsgressiōis. si nō curet: crudelitatis aut imbecillitatis arguant. Sequit̄: Et ait ho. ha. ma. ari. surge in mediū. **CHRY.** Statuit q̄ dē illū in medio ut terrent aspectu: ac viso eo cōpatiāt̄ maliciā deponāt. **BEDA:** Et p̄ueniēs calūniā iudeo: quā ei parauerat: arguit eos: q̄ legis p̄cepta p̄ua ratione violabāt. vñ sequit̄: Et dicit eis: licet sabbato bñ facere: an male? Hoc aut̄ q̄rit: q̄ est imabāt in sabbato etiā a bonis opibus feriendū: cū lex a malis abstinere iubet: at dicēs: Omne opus seruile nō facietis in eo. i. peccatū: q̄ qui facit peccatū seruus est peccati. Idem aut̄ est qd̄ p̄ miserat: bene facere an male. et qd̄ postea subdit: Aliq̄ saluā facere an perdere. hoc ē hoīez curare an nō: nō q̄ de sēme bonus aucto: p̄ditiōis nobis esse possit: sed q̄ ei nō saluare scripture cōsuetudine pdere dicit̄. Siquē vero mouet quare dñs cū corpus esset curaturus de aie saluatione interrogauerit: intelligat vel aīam more scripturaz p̄ hoīe posita: sicut dicit̄: De sūt aie que exierūt de femore Jacob. vel q̄ illa miracula p̄pter anime salutē faciebāt: vel q̄ ipsa manus sanatio salutē anime significabat.

AVGV. De cō. euā. Sed p̄t mouere: quō Mattheus dixerit q̄ ipsi interrogauerint dñm: si licet sabbato curare: cū Marcus illos potius interrogatos a dño phibeat: licet sabbato bñ facere: an male? Itaq̄ intelligendū est q̄ illi p̄ius interrogauerūt dñm: si licet sabbato curare: deinde q̄ intelligēs cogitatōes eoz: aditū accusandi q̄rētū: p̄stituerūt in medio illū quē fuerat sanaturus: et interrogauerit q̄ Marcus et Lucas eū interrogasse cōmemorāt: ac tūc illis tacētibz p̄posuisse similitudinē de oue: et cōclusisse q̄ liceat sabbatū bñ facere. Sequit̄: At illi tacebāt.

CHRY. Sciebāt. n. q̄ eū omnino curaret. Sequit̄: Et circūspici. eos cū ira. q̄ eos cū ira circūspicit ac tristat sup cecitate cordis eoz: humanitati p̄uenit: quā p̄ nobis suscipe dignat̄ est. vbo aut̄ miraculū adiungit: vñ sola voce homo curat. vñ sequit̄: Et extē. et resti. est ma. illi. per hec oīa p̄o discipulis rñdens: simulq̄ ostendēs suā vitā existerē supra legē. **BEDA:** Mystice aut̄ homo q̄ manū habebat aridā humani genus indicat in fecunditate boni operis arefactū: sed dñi miserationē curatū: cuius dextera q̄ in p̄mo parente oīū vetite arboris poma deciperet aruerat: p̄ redēptōis gratiā oīū infantes manus in cruce arboris tenderet: bonoz ope: succis est restituta salutē. Et bñ in synagoga man⁹ erat arida: q̄ vbi scie donū maius ē: ibi grauius est inexcusabilis noxē piculū. **HIERO.** Vel significat auaros q̄ valētes dare volūt accipere pdari et nō largiri: q̄bus dñs ut extendat manus suas. i. q̄ furabacīā nō fure: magis aut̄ laboret operas manu sua qd̄ bonū est: ut hēat vñ p̄municet indigētibz. **THEO.** Vel aridā dextera h̄z manū q̄squis nō opat q̄ sūt dextre

partis. ex quo. n. manus nra p̄stituit in operibz phibitis: extē arefcit in operatiōe boni. Itēz vō restaurabit qū in virtute stabit. vñ Christus dicit. Surge. i. a peccatis: et sta in medio. et neq̄ ad dūminutum neq̄ ad supabundantiam se extendit.

CHRY. Exeuntes aut̄ pharisei statim cū herodianis p̄siliū faciebāt aduersus eū quō eū pderent. Iesus aut̄ cū discipulis suis secessit ad mare: et multa turba a galilea et iudea secuta est eū: et ab hierosolymis et ab idumea et trās iordanē: et q̄ circa tyru et sidonē multitudo magna audiētes q̄ faciebat venērūt ad eū. Et dixit iesus discipulis suis: ut in nauicula sibi deseruērūt p̄pter turbā: ne cōprimerēt eū. Multos. n. sanabat: ita ut irruerent in eū vtilū tangerēt. Quotquot aut̄ habebāt plagas: et spiritus imundi cū illū videbāt: p̄cidebāt ei: et clamabāt dicentes: Tu es filius dei. Et vehemēter cōminabatur eis: ne manifestarent eum.

BEDA: Pharisei reputātes in crimē q̄ ad verbū dñi saluam q̄ languebāt extēdit dextera: de voce saluatoris fecerūt p̄siliū. vñ dicit̄: Exeuntes aut̄ pharisei: statim cū berodi. cō. fa. aduer. eum quō eū pderent. quasi nō ipsoz q̄s maior sabbatis ageret: cibos portando: potizendo calicē: et cetera q̄ victui sūt necessaria exequedo. Neq̄ enī ille q̄ dixit et facta sūt: sabbato laborasse poterat p̄uinci.

THEO. herodian aut̄ dicit̄ milites herodis regis. heresiana q̄ quedā noua surrexerat: q̄ herodē eūcistū eē dicebat. Prop̄hetia. n. Jacob innuebat q̄ qñ dicerent p̄ncipes de iuda: tūc Christus veniret: et q̄ herodis tpe nullus superat iudaicorū p̄ncipū: s̄ ipse solus regnabat alienigena exis: dñs ipm eē Christū putauerūt: et heresim p̄stituerūt. Iti q̄ cū phariseis Christi interfectore conabant. **BEDA:** Vel herodianos herodis tetrarche ministros dicit̄: q̄ p̄pter inimicitias q̄s eoz dñs aduersus Joannē habebat: etiā saluatorē quē Joannes p̄dicabat infidēs p̄sequebant et odij. Sequit̄: Iesus aut̄ cū dñs. fu. secess. ad mare. q̄si homo fugiēs p̄sequētū infidias q̄ neq̄ adhuc venerat hora passiōis ei: neq̄ extra iherusalē fuit locus passiōis: vbi et exemplū dedit suis: in vna ciuitate p̄secutionē paterēt i alterā fugiēdi.

THEO. Simul etiā secedit ut plurimis bñfaciat ab integre recedēs: etenī multi secuti sūt eū et sanauit eos. Sequit̄: Et multa turba a ga. tyri et sidoni alienige. exētes: vñ tate a Christo accipit. p̄pinq̄ vero eius iudel. i. ipsum p̄sequebant: et sic nulla est p̄pinq̄uitatis vilitas nisi similitudo bonitatis existat. **BEDA:** Illi enī vidētes opera virtutū ei: et verba doctrine audiētes: eū p̄sequebāt. Illi aut̄ opinione tñ ducti virtutū eius: ogesto agmine p̄moximo veniunt ad audiendū eū: opēq̄ salutis flagitandā. Unde sequit̄: Et dixit discipulis suis ut in nau. sibi dēser.

THEO. Vnde autem occultatam gloriā eius. etenī ne lederet eum turba petit nauiculam: ut intrans in eam conferretur illesus. Sequit̄: Quotquot aut̄ hab. pla. i. spiritū imū: cū illū vide. p̄ci ei. Plagas autem dicit infirmitates. ipse namq̄ deus nos vulnerat ut filios pater. **BEDA:** Procidēbant ergo vtriq̄ dño: et q̄ habebāt plagas infirmitatū corporaliū: et qui a spiritibus verabant imūdiis: sed infirmi simplici intentione obtinēde salutis. de moniaci aut̄ vel potius in eis habitātes demones vñ diuini timoris coacti: nō solū ad p̄cidendū ei: verum etiā ad confitendum eius maiestatem cōpuli. Unde sequitur. Et clama. di. Tu es filius dei. vbi miranda est arrationis cecitas: qui post resurrectionis gloriā filiū dei negat: quē demones adhuc mortali carne indutū filiū dei p̄sternūt. Sequit̄: Et vebē. cōmī. eis ne ma. cū. Peccatoz enī dixit deus: Quare tu enarras iusticias meas: Prohibet ergo